

BATAYANG KAALAMAN SA PANUNURING PAMPANITIKAN

I. LAYUNIN:

Inaasahan na ang mga mag-aral ay:

1. Naipaliwanag ng makabuluhang pananaw ang ugnayan ng teorya at dulong sa pagsusuring pampanitikan
2. Naibabahagi ang sariling pananaw batay sa akdang binasa at kung anong teorya ang maring gamitin sa isang akdang pampanitikan
3. Nakagagawa ng isang pagsusuri sa akdang pampanitikan gamit ang dulong at iba't ibang teorya ng panitikan

II. LESSON PROPER

4.1 ANO TEORYA?

Ang 'teorya' ay isang bagay na iminungkahi bilang isang makatwirang paliwanag para sa mga katotohanan, kalagayan o isang kaganapan lalong lalo na't kung ito ay isang sistematiko o siyentipikong paliwanag.

ANO DULOG?

Ang layunin nito ay ipaliwanag ang mga teoryang ginamit sa panitikan ayon sa sumusunod; Saan ito nagmula? Ano ang layunin nito? Ano ang halimbawa? Ano ang mga katangian? Mahalaga bang pag-aralan ito?

4.2 MGA TEORYA SA PANUNURING PAMPANITIKAN

TEORYANG KLASISMO/KLASISISMO

– Ang layunin ng panitikan ay maglahad ng mga pangyayaring payak, ukol sa pagkakaiba ng estado sa buhay ng dalawang nag-iibigan, karaniwan ang daloy ng mga pangyayari, matipid at piling-pili sa paggamit ng mga salita at laging nagtatapos nang may kaayusan.

TEORYANG HUMANISMO

- Ang layunin ng panitikan ay ipakita na ang tao ang sentro ng mundo; ay binibigyang-tuon ang kalakasan at mabubuting katangian ng tao gaya ng talino, talento atbp.

TEORYANG IMAHINISMO

- Ang layunin ng panitikan ay gumamit ng mga imahe na higit na maghahayag sa mga damdamin, kaisipan, ideya, saloobin at iba pang nais na ibahagi ng may-akda na higit na madaling maunawaan kaysa gumamit lamang ng karaniwang salita. Sa halip na paglalarawan at tuwirang maglalahad ng mga imahen na layong ilantad ang totoong kaisipan ng pahayag sa loob ng panitikan.

TEORYANG REALISMO

- Ang layunin ng panitikan ay ipakita ang mga karanasan at nasaksisan ng may-akda sa kanyang lipunan. Samakatuwid, ang panitikan ay hango sa totoong buhay ngunit hindi tuwirang totoo sapagkat isinaalang-alang ng may-akda ang kasiningan at pagkaefektibo ng kanyang sinulat.

TEORYANG FEMINISMO

- Ang layunin ng panitikan ay magpakilala ng mga kalakasan at kakayahang pambabae at iangat ang pagtingin ng lipunan sa mga kababaihan. Madaling matukoy kung ang isang panitikan ay feminismo sapagkat babae o sagisag babae ang pangunahing tauhan ay ipimayagpag ang mabubuti at magagandang katangian ng tauhan.

TEORYANG ARKITAYPAL

- Ang layunin ng panitikan ay ipakita ang mga mahahalagang bahagi ng akda sa pamamagitan ng mga simbolo. Ngunit hindi basta-basta masusuri ang mga simbolismo sa akda. Pinakamainam na alamin muna ang kabuuang konsepto at tema ng panitikan sapagkat ang mga simbolismong napapaloob sa akda ay magkaugnay sa isa't isa.

TEORYANG FORMALISMO

- Ang layunin ng panitikan ay iparating sa mambabasa ang nais niyang ipaabot gamit ang kanyang tuwirang panitikan. Samakatuwid, kung ano ang sinasabi ng may-akda sa kanyang panitikan ang siyang nais niyang ipaabot sa mambabasa – walang labis at walang kulang. Walang simbolismo at hindi humihingi ng higit na malalimang pagsusuri't pang-unawa.

TEORYANG SAYKOLOHIKAL/SIKOLOHIKAL

- Ang layunin ng panitikan ay ipaliwanag sa pamamagitan ng pagpapakita ng mga salig (factor) sa pagbuo ng naturang behavior (pag-uugali, paniniwala, pananaw, pagkatao) sa isang tauhan sa kanyang akda. Ipinakikita sa akda na ang tao ay nagbabago o nagkakaroon ng panibagong behavior dahil may nag-udyok na mabago o mabuo ito.

TEORYANG EKSISTENSYALISMO

- Ang layunin ng panitikan ay ipakita na may kalayaan ang tao na pumili o magdesisyon para sa kanyang sarili na siyang pinakasentro ng kanyang pananatili sa mundo (human existence).

TEORYANG ROMANTISISMO

- Ang layunin ng teoryang ito ay ipamalas ang iba't ibang paraan ng tao o sumasagisag sa tao sa pag-aalay ng kanyang pag-ibig sa kapwa, bansa at mundong kinalakhan. Ipinakikita rin sa akda na gagawin at gagawin ng isang nilalang ang lahat upang maipaalam lamang ang kanyang pag-ibig sa tao o bayang napupusuan.

TEORYANG MARKISMO/MARXISMO

- Ang layunin ng teoryang ito ay ipakita na ang tao o sumasagisag sa tao ay may sariling kakayahan na umangat buhat sa pagdurusang dulot ng pang-ekononiyang kahirapan at suliraning panlipunan at pampulitika. Ang mga paraan ng pagahon mula sa kalugmukan sa adka ay nagsisilbing modelo para sa mga mambabasa.

TEORYANG SOSYOLOHIKAL

- Ang layunin ng panitikan ay ipakita ang kalagayan at suliraning panlipunan ng lipunang kinabibilangan ng may-akda. Naipakikita rito ang pamaraan ng mga tauhan sa pagsugpo sa suliranin o kalagayan ng lipunan na nagsisilbing gabay sa mga mambabasa sa magpuksa sa mga katulad na suliranin.

TEORYANG MORALISTIKO

- Ang layunin ng panitikan ay ilahad ang iba't ibang pamantayang sumusukat sa moralidad ng isang tao – ang pamantayan ng tama at mali. Inilalahad din nito ang mga pilosopiya o proposisyong nagsasaad sa pagkatama o kamalian ng isang kilos o ugali ayon sa pamantayang itinakda ng lipunan. Sa madaling sabi, ang moralidad ay napagka kasunduan ayon na rin sa kaantasan nito.

TEORYANG QUEER

- Ang layunin ng panitikan ay iangat at pagpantayin sa paningin ng lipunan sa mga homosexual. Kung ang mga babae ay may feminismo ang mga homosexual naman ay queer.

TEORYANG DEKONSTRAKSYON

- Ang layunin ng panitikan ay ipakita ang iba't ibang aspekto na bumubuo sa tao at mundo. Pinaniniwalaan kasi ng ilang mga pilosopo at manunulat na walang iisang pananaw ang nagudyok sa may-akda na sumulat kundi ang pinaghalu-halong pananaw na ang nais iparating ay ang kabuuan ng pagtao at mundo.